

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

מטות (חלק יג — שיחה א)

יוצא-לאור למחזור הראשון מלימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת פינחס, יגיט תמוז, ה'תש"פ (ג)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2020

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

מטות

ואח"כ לפרט הפרטים⁵ האמורים – „בין איש לאשתו בין אב לבתו“?

ואף שלאחר שמקדים הכתוב „אלה החוקים אשר צוה ה' את משה גו'“, מובן (לפרש"י⁶), ששוב א"א לכלול ביניהם את עצם החיוב לקיים הנדר, כיון שאינו בגדר „חוקה“ (מצוה „שאינ טעם בדבר אלא גזירת המלך וחוקותיו על עבדיו“⁷), שהרי מפורש בה טעם: „לא יחל דברו – כמו לא יחלל דברו, לא יעשה דבריו חולין“, ולפיכך „ככל היוצא מפיו יעשה“ – משא"כ פרטי⁸

(5) כבסיום פ' שלפני: לבד מנדרים ונדבותיכם (לפרטיהם): לעולותיכם ולמנחותיכם גו'.

(6) כי לפי התרגום אונקלוס „לא יבטל פתגמי“, אי"ז טעם למה „ככל היוצא מפיו יעשה“, כ"א זוהי ההלכה עצמה – שלא יבטל דיבורו, משא"כ לפרש"י הרי זהו טעם החיוב לקיים מה שנדר, כי בלא"ה עושה דבריו חולין (כדלקמן בפנים). וכמוכן מזה שאברהם אבינו נתן טעם להקב"ה למה לא „להמית צדיק עם רשע“ (וירא ית, כה), כי „חלילה לך – חולין הוא לך“.

(7) פרש"י תולדות כו, ה. וראה פרש"י בשלח טו, כו. אחרי ית, ד. קדושים יט, יט. חוקת יט, ב. (8) פרש"י פרשתנו שם.

(9) כי על כללות הדין שהאב והבעל מפירים נדרי הבת והאשה י"ל בפשטות כמ"ש הכלי יקר (שם ד"ה לא יחל) „לכך יש בידם להפר מטעם שכל אשה ברשות בעלה או ברשות אבי' ואין כח בידה לעשות גדולה או קטנה בלתי הסכמתם, ודומה כאלו התנו בשעת הנדר ע"מ שיסכימו הבעל או האב, וכשאינן מסכימים אז למפרע בטל הנדר וכו'“ – אבל על פרטי הדינים אין מפורש טעם. אבל ראה שיחת פ' מטו"מ תשל"ג.

א. כבר נתבאר כמה פעמים, שדרכו של רש"י, בפירושו עה"ת, לפרש כל הענינים הקשים והבלתי מובנים בפשוטו של מקרא, ובאם ישנם ענינים הנראים כבלתי מובנים (בפי' הפשוט של הכתובים) ואין רש"י מפרשם – הרי זה גופא הוכחה שלדעתו של רש"י מתיישבים ענינים אלו באופן פשוט ונקל כ"כ, עד שאין צורך לפרשם² [וכדמוכח גם מזה שבכמה מקומות כותב רש"י בפירושו „איני יודע מה מלמדנו“³ וכיו"ב – ואם אין דעתו לפרש את כל הדברים הדורשים ביאור בפשטות הכתובים, לא הי' לו להעיר בכתובים אלו].

עפ"ז צריך ביאור מה שרש"י אין מבאר מאומה על הכתוב בפרשתנו⁴ בסיום פרשת נדרים: „אלה החוקים אשר צוה ה' את משה בין איש לאשתו בין אב לבתו בנעורי' בית אבי'“ – דלכאורה אי"מ: מכיון שתוכן הפסוק הוא סיכום קצר מדיני הנדרים שנאמרו לפני'ז, הו"ל לכתוב לכל לראש נקודת הדין הנדר (שחובת הנודר לקיים נדרו) האמור בתחלת פרשתנו⁴: „איש כי ידור נדר לה' או השבע שבועה לאסר איסר על נפשו, לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה“ –

(1) ראה גם לקו"ש ח"ה ע' 141.

(2) או מפני שהוא פשוט בעצם, או מפני שמוכן הוא ע"פ מה שכבר פרש"י לפני'ז.

(3) תולדות כה, ה. ונסמנו כו"כ מקומות כיו"ב בלקו"ש ח"ה ע' 1 (בהערה 2).

(4) ל. יז.

(4*) שם, ג.

לה"י¹⁴, שהכתוב רק קובע את הסכומים השונים של הערכין; וכן, "איש או אשה כי יפליא לנדר נדר נזיר להזיר לה"י¹⁵, שהכתוב מפרש רק פרטי דיני נזיר. והטעם ע"ז: לפי שעצם החיוב לקיים הנדר הוא דבר המובן מעצמו.

וכן נראה ממ"ש¹⁶, "וידר ישראל נדר לה' וגו' והחרמתי את עריהם", ובנ"י קיימו את הנדר בפועל, כמ"ש¹⁷ "ויחרם אתהם ואת עריהם" – היינו שגם אז (קודם שנאמרה פרשה זו) הי' ידוע להם ענין הנדרים וחובת קיומם.

עפ"ז צ"ל, שמ"ש בפרשתנו, "איש כי ידור נדר לה' או השבע שבועה וגו' לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" לא בא הכתוב להשמיענו זה בתורה ציווי או דין דת, כפי שמשמע לכאורה מלישנא דקרא, אלא שהוא כעין פתיחה והקדמה למה שנאמר אח"כ; וכאילו אמר הכתוב: בענין הנדרים, אשר דינו העיקרי ידוע ש, ככל היוצא מפיו יעשה", יש בו כמה הלכות בנידון נדרי אשה בנעורי' בבית אבי' ואשה נשואה – ובזה הוא החידוש של פ' זו.

ובמילא מובן בפשטות – ועד שרש"י אין צריך לפרשו – שכשבא הכתוב בסוף הפרשה לסכם את ראשי הפרקים של ההלכות שפ' זו באה ללמדנו, אין מקום לצרף עמהן גם עצם הדין דנדרים, מכיון שאין בו משום חידוש בפרשה זו.

ג. עפ"ז יומתק ג"כ מ"ש רש"י

(14) בחוקותי כז, ב.

(15) נשא ו, ב.

(16) חוקת כא, ב.

(17) שם, ג.

הדינים ש, בין איש לאשתו בין אב לבתו, שלא מצינו בהם טעם בכתוב;

אבל זה גופא דורש טעם: למה חזר הכתוב בסיכומו רק על ה, חוקים" שבדיני נדרים ולא על עיקר הדין דנדרים?

ב. הביאור בזה:

מובן בפשטות שעצם הדין שהנודר צריך לקיים דיבורו, אינו זקוק לקרא מיוחד, כי הוא דבר שהשכל הפשוט מחייבו; וגם נכלל הוא כמה שנאמר¹⁰ "מדבר שקר תרחק" (אף שאינו דומה ממש). וגם מובן הוא מכללות ענין שבועה (וכריתות ברית) המבואר כ"פ בתורה. ולכן מצינו ענין הנדרים גם לפני מתן תורה, כמ"ש¹¹ "וידר יעקב נדר וגו' והאבן הזאת וגו' יהי' בית אלקים גו'", ואח"כ אמר לו הקב"ה¹² "אשר נדרת לי שם נדר, עתה קום צא מן הארץ הזאת ושוב אל ארץ מולדתך" ופרש"י: "אשר נדרת לי – וצריך אתה לשלמו שאמרת יהי' בית אלקים שתקריב שם קרבנות".

ולכן ג"כ מצינו בתורה (עוד לפני פ' נדרים) כמה ענינים שהם בגדר של "נדר"¹³, ואין הכתוב מזכיר בהם עצם החיוב לקיים הנדר, אלא מפרש פרטים ואופנים המסתעפים מדין נדר, כגון: "איש כי יפליא נדר בערכך נפשות

(10) משפטים כג, ז. ולהעיר גם (בנוגע ללפני מ"ת – ראה לקמן בפנים) מהמבואר בלקו"ש ח"ה ע' 147.

(11) ויצא כח, כ. כב.

(12) שם לא, יג.

(13) ראה גם ויקרא ז, טז. אמור כב, יח, כא.

ועוד.

ידוע מ"ש בירושלמי²⁰ בנוגע ל- נדרים: „לא דייך מה שאסרה לך התורה אלא שאתה מבקש לאסור עליך דברים אחרים“, והטעם ע"ז מובן: הכוונה העליונה בקיום התורה ומצות ה"ה בכדי לעשות (ע"י) לו ית' דירה בתחתונים²¹. ובמילא מובן, שצ"ל העבודה עם²² הענינים הגשמיים, לעשות מהם דירה לו ית', ולא להסתייג ולהבדל מהם ע"י נדרים ושבועות²³.

אמנם לאידך, הרי ארוז"ל²⁴, „נדרים סיג לפרישות“ שהנדרים מסייעים לקיים את הציוויים²⁵ ד, „קדש עצמך במותר לך“.

ונתבאר²⁶ החילוק בין ב' הוראות אלו, שאדם המתנהג באופן טוב וישר, עליו אמרו „דייך מה שאסרה לך התורה“, ואדרבה אסור הוא בנדרים²⁷, מאחר שהם מונעים אותו מלעבוד

בתחלת הסדרה: „ראשי המטות – חלק כבוד לנשיאים ללמדם תחלה וכו' ומה ראה לאומרה כאן, למד שהפרת נדרים ביחיד מומחה, ואם אין יחיד מומחה מפר בשלשה הדיוטות“. ולכאורה, אף שיש להוכיח ממה שנאמרה פ' זו „אל ראשי המטות“ שיש ענין מיוחד בנדרים השייך ל„ראשי המטות“, מ"מ מנ"ל, בפשוטו של מקרא, שענין זה הוא היפך ענין הנדרים – הפרת הנדרים?¹⁸

אמנם עפ"י הנ"ל מובן: מכיון שכל פרשה זו לא באה (לעצם הענין דנדרים בכלל) אלא ללמדנו דינים פרטים דאשה בנעורי' ולאחר נשואי' – ובזה החידוש הוא שהפרת נדרי' היא ע"י האב והבעל (דאין סברא שהחידוש הוא גם בזה, שבלי הפרת האב והבעל אזי קמו כל נדרי' וכו' – כי מאי קמ"ל: ה"ז נדר כשאר הנדרים), וא"כ כשפרשה זו נאמרה „אל ראשי המטות“ לרמז שיש בה ענין השייך אליהם – הרי מסתבר ששייכות זו נוגעת בדין הפרת נדרים שהוא תוכנה של הפרשה¹⁹.

ד. והנה ענין זה שהלימוד ד„אל ראשי המטות“ הוא דווקא בשייכות להפרת נדרים, יש לו הכרח גם בפנימיות הענינים:

(20) נדרים פ"ט ה"א.
 (21) נתחומא נשא טו. וראה שם בחוקותי ג. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא פל"ו.
 (22) וכתורת הבעש"ט עה"פ (משפטים כג, ה) „כי תראה חמור שונאך וגו' עזוב תעזוב עמו“ (היום יום ע' כג. התמים ח"ח ע' מט"ג [תא, א"ב]. וראה ספה"מ תש"ד ע' 145. לקו"ש ח"א ע' 32 ואילך).
 (23) ראה ירושלמי שם (לפנ"ז): לאחד שנדר מן הככר .. אין לא אכיל חטי על נפשי' (וע"ז הו"ע התרת נדרים, כדמסיים בירושלמי שם).
 (24) אבות פ"ג מ"א.
 (25) יבמות כ, א. ספרי ראה יד, כא (פיסקא קד). וראה תניא פ"ל (לט, א) „שהוא מדאורייתא“. וראה רמב"ן ר"פ קדושים. תניא פ"ז. פכ"ז (לד, סע"ב).
 (26) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1076.
 (27) ראה ירושלמי סוף קדושין. וראה גם ירושלמי שבהערה 20.

(18) ועד"ז קשה במ"ש רש"י שם ד"ה „זה הדבר“ בפירוש השני: „ד"א זה הדבר מיעוט הוא לומר שהחכם בל' התרה ובעל בל' הפרה וכו'“.

(19) ואעפ"י כ לא פירשה התורה גם זה (שהפרת נדרים ע"י יחיד מומחה או שלשה הדיוטות) בהסיכום – כי אי"ז מפורש בכתוב, כ"א „למד שהפרת נדרים וכו'“.

ההפרש (העיקרי) שבין עבודת בני"מ במדבר לעבודתם בא"י הוא בזה³⁴, שבמדבר לא היו עסוקים בענינים גשמיים, שהרי היו ניזונים שם ב"לחם מן השמים" – מן, ושתו מים מבארה של מרים, וגם לא הי' להם להתעסק בהסקפת לבושים, כי בגדיהם גדלו עמהם³⁵; משא"כ בארץ ישראל הוצרכו לעסוק במלאכת החרישה וזריעה וכו' – ודוקא עבודה זו היא, כנ"ל, תכלית הכוונה העליונה: לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

ולכן כשעמדו להכנס לא"י ולהתעסק בה בעבודה זו, נאמרה להם פ' הפרת נדרים, שגם תוכנה היא העבודה עם הענינים הגשמיים כנ"ל.

ו. אמנם מכיון שבפועל כתוב גם בפרשה זו עצם הדין של נדרים – וגם זה נאמר להם סמוך לכניסתם לא"י ולהתעסקותם בהענינים הגשמיים – מובן שגם בזה יש הוראה באופן העבודה הלזו:

נקודת ענין נדרים הוא „לא יחל דברו” – היינו ש„לא יעשה דבריו חולין” – וזהו אופן העבודה בהענינים הגשמיים, לפעול שגם „דבריו” הגשמיים לא יהיו „חולין”, אלא להמשיך בהם קדושה³⁶.

(34) ראה לקו"ת ר"פ שלח. לקו"ש שם ע' 1042 ואילך.

(35) כמ"ש (עקב ח, ד) „שמלתך לא בלתה מעליך”. וראה ילקוט שם. פרש"י שם.

(36) ראה גם בדא"ח (תו"א יג, א. סידור קמה, ד ואילך. דרמ"צ ח, א. ועוד) בכיזור ענין „חולין שנעשו על טהרת הקודש” (חגיגה יט, ב.

ולברר את הזכרים הגשמיים; משא"כ זה שהנהגתו אינה כדבעי למיהוי, שבמצבו יש לחוש שהדברים הגשמיים יפעלו בו ירידה²⁸ – עליו אמרו „גדרים סיג לפרישות”²⁹.

לפ"ז מובן שהתכלית הוא³⁰ להתעלות לדרגא כזו שבה יש מעלה יתירה היינו – שלילת וביטול הנדר. ומעתה כשהתורה מרמזת שיש איזה ענין בנדרים המשתייך דווקא ליחיד מומחה (או ג' הדייטות, שהם בי"ד³¹) מצד דרגתו הנעלה – הרי מובן שאין³² המדובר בענין השייך לקיום הנדרים, כ"א לביטול והפרת הנדרים – היינו שהמומחה (או הבי"ד)³³ פועל עליו בהאדם הנודר, עד שמגיע לדרגא כזו שאין צריך לנדרים.

ה. ע"פ הנ"ל שעיקרה של פרשה זו הוא ענין הפרת הנדרים, יובן ג"כ למה נאמרה פרשת נדרים (הלזו) סמוך לכניסתם לארץ ישראל:

(28) ראה תניא פ"ו. פ"ח. פי"ג.

(29) וע"פ פ' הה"מ במרז"ל „אל יאמר אדם אי אפשי כו' אפשי כו'”, שזהו דוקא בצדיקים משא"כ בע"ת, מכיון ש„סורו רע”, צ"ל „אי אפשי” (לקו"ת ואתחנן ט, ד). מים רבים תרל"ו (ע' רלד). סה"מ תש"ד (ע' 136). נתבאר בלקו"ש שם ס"ע 1182 ואילך.

(30) עפ"ז יש לבאר טעם כל מקום שספק לקולא – דלכאורה למה יכנס לספק (או – למה אסרו חכמים רק הודאי. וביותר יקשה מחיוב אשם תלוי – שהוא על הספק). וראה קדושין (עג, א) ספק יבוא בקהל (ובלקו"ת תזריע ד"ה קמיפלגי ספ"ד).

(31) רשב"ם ד"ה לומר (ב"ב קב, ב).

(32) להעיר כה"ג בדחז"ל: כח דהתירא עדיף (להשמיענו – רש"י ביצה ב, ב ד"ה דהתירא).

(33) ראה לקו"ש שם ע' 1077 ואילך.

אב לכתו" – כי כאו"א מבנ"י הוא בדוגמת „אשתו" של הקב"ה³⁹, ו„בתו" של הקב"ה⁴⁰, ובודאי שהקב"ה נותן לו הכח לפעול עבודה זו, ולמלאות רצונו לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

(משיחת ש"פ מטו"נ, תשכ"ו)

ומכיון שהוראה זו נרמזת בענין הנדרים עצמם, הרי מובן שלכאו"א ישנו הכח לעבודה זו³⁷, גם למי שלא הגיע לדרגת הפרת נדרים³⁸, והטעם ע"ז כתוב להלן: „בין איש לאשתו בין

וש"ג), שזוהי עבודת האדם שה„חולין" שלו לא יהיו „חולין" ממש (כמו שהם מצד עצמם), כ"א – „על טהרת הקודש".

(37) ואף ש„עכשיו שנתמעטו הלכבות צ"ל בלי נדר" (לקו"ת סד"ה וידבר גו' המטות. סוף הביאור) – היינו שאין ממשיכין האו"מ באופן שיתעלה וכו'.

(38) ואף שאצלו צ"ל העבודה של פרישות – הרי: א) יש „חולין" שמוכרח בהם וצ"ל עטה"ק. ב) החילוק הוא רק מהו עיקר העבודה, אבל מובן שאצל כאו"א מב' הסוגים צ"ל גם

עבודה השני' (וראה גם לקו"ש שם ע' 1078 ואילך).

(39) כידוע שהקב"ה וכנס"י הם בדוגמת איש ואשה. ושה"ש מיוסד ע"ז, כידוע במדרשי חז"ל.

(40) ראה שהש"ר ספ"ג. ושם מוכח שאפילו כשאין החביבות ד„אחותי" ו„אמי" ישנה החביבות ד„בתי".

